

НАРОДНО СЪБРАНИЕ	
Вх. №	КН-753-09-5
дата	26.06.2017

До г-жа М. Дамянова

02-00-6 / 26.06.2017
Председател на Комисията по образование и наука
към 44 Народно събрание

Относно: Законопроект за изменение и допълнение на Закона за развитието на академичния състав в Република България.

Уважаема г-жо Дамянова,

Във връзка с ваше писмо КН-753-09-5/13.06.17 г. Ви изпращаме следното

СТАНОВИЩЕ

на Българската академия на науките

относно: Законопроект за изменение и допълнение на Закона за развитието на академичния състав в Република България

Ръководството на Българската академия на науките е на мнение, че предлаганият Законопроект е важна стъпка за поредицата реформи, необходими за развитието на научните изследвания в Република България.

Считаме, че обвързването на трудовите възнаграждения на учените с минималната работна заплата в страната е полезно с оглед достойното заплащане на висококвалифицирания им труд.

Надяваме се при следващи нормативни промени да се предвиди и възможността за диференцирано заплащане на труда на учените.

Пожелаваме Ви, г-жо Дамянова, ползотворна работа на Комисията.

С уважение:

Акад. Юлиан Ревалски,

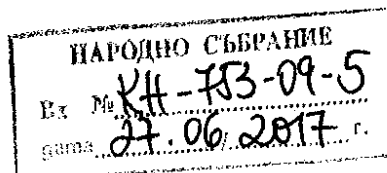
Председател на БАН

РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ
Министър на образованието и науката

№ 0101-59
27.06. 2017 г.

ДО
Г-ЖА МИЛЕНА ДАМЯНОВА
ПРЕДСЕДАТЕЛ НА КОМИСИЯТА ПО
ОБРАЗОВАНИЕТО И НАУКАТА
КЪМ НАРОДНОТО СЪБРАНИЕ

на Ваш изх. № КН-753-09-5/13.06.2017 г.

СТАНОВИЩЕ

Относно: *Законопроект за изменение и допълнение на Закона за развитието на академичния състав в Република България № 754-01-20, внесен от Анелия Клисарова и група народни представители*

УВАЖАЕМА ГОСПОЖО ДАМЯНОВА,

След внимателно запознаване с мотивите на вносителите на Законопроекта за изменение и допълнение на Закона за развитието на академичния състав в Република България № 754-01-20 изразяваме следното становище:

Системата на висшето образование и научните изследвания в условията на конкурентна пазарна среда действително страдат от дългогодишно недофинансиране и изостават от средните показатели за Европейската общност. Безспорен е и проблемът с мотивацията и задържането на младите и способни учени, заети с преподавателска, изследователска и научна дейност, пряко влияещ върху научния потенциал и капацитет на национално ниво.

Показателно за значимостта, която отдаваме на тези проблеми, както и на останалите в сферата на образованието и науката е, че един от основните приоритети и ангажименти на управленската програма на правителството е увеличаване на инвестициите в образованието и гарантиран ежегоден ръст на бюджета за наука.

Същевременно трябва да си даваме ясна сметка, че проблемите в системата на висшето образование и науката са комплексни и изискват комплексни решения, в това число и финансови.

Основна част от тях са свързани с постигането на целите на Стратегията за развитие на висшето образование в Република България за периода 2014-2020 и на Стратегията за развитието на научните изследвания 2017-2030, а именно:

- Изграждане на устойчива и ефективна връзка между висшите училища и пазара на труда и постигане на динамично съответствие между търсенето и предлагането на специалисти с висше образование;
- Структурни промени в научноизследователските организации за избягване фрагментираността и повишаване ефективността на българската наука – отговорна към обществото наука;
- Значително интензифициране на връзките на науката с образованието, бизнеса, държавните органи и обществото като цяло.

Считаме, че разходването на средствата за финансиране на висшето образование и науката следва да се прилага чрез гъвкави и ефективни модели на финансиране, основани на постигнатите резултати съобразно индикаторите, въведени чрез рейтинговата система на висшите училища и Правилника за оценка на научната дейност на научните организации и висшите училища от 18.09.2015. В тези модели с помощта на обективни критерии, рейтингова система и др. следва да се стимулират както висшите училища и научните организации, така и академичният и научен състав в тях в зависимост от постигнатите резултати и в съответствие с приетите дългосрочни приоритети и от анализа на ефективността на това финансиране въз основа на ежегодна оценка на дейността на научните организации и висшите училища.

Заложеният в законопроекта за изменение и допълнение на Закона за развитието на академичния състав в Република България № 754-01-20 механизъм за еднакво повишаване и определяне на задължителни минимални прагове на възнагражденията за академичните длъжности, в това число и на тези преподаватели и научни работници без никакви резултати и постижения, не отговаря на посочените по-горе изисквания за гъвкавост и ефективност. Досегашният опит показва, че еднаквото заплащане за различните групи на академичния състав не стимулира привличането на най-добрите учени и преподаватели,

тяжното развитие и конкурентоспособност. Задължителните минимални прагове на възнагражденията за академичните длъжности следва да са многостепенни, различни и обвързани с оценките за институционална и програмна акредитация, Рейтинговата система, научните резултати, както и индивидуалните оценки съобразно вътрешните системи за оценяване и поддържане на качеството на обучението и на академичния състав по чл. 30, ал. 1, т. 15, както и по чл. 57 от Закона за висшето образование, и др.

В голяма част от висшите училища и някои институти в БАН, които осъществяват цялата си дейност върху принципа на академичната автономия в съответствие със законите на страната, и към момента работните заплати за отделните академични длъжности са на нивото на предложенията в проектозакона, а в някои дори ги надхвърлят. Въз основа на отчетни данни за 2016 година в държавните висши училища средната брутна работна заплата за заемащите академични длъжности е приблизително 1 450 лв., а за Българската академия на науките – 1 007 лв.

Ректорът като разпоредител с бюджета на висшето училище или директорът съответно на институт от БАН/ССА следва да преценява в зависимост от утвърдения бюджет какъв размер на трудови възнаграждения може да договаря. Ако е необходимо ректорите/директорите, съгласувано със синдикатите, могат да въведат трудови възнаграждения, характеризиращи се с минимални осигурителни прагове за различните категории академичен състав.

Считаме, че регламентирането на възнагражденията за лицата, заемащи академични длъжности в нормативен акт е правно основано, но използването на минималната работна заплата като единствена база за по-нататъшни увеличения е неточен метод и в бъдеще може да доведе до сериозни диспропорции.

В мотивите към законопроекта липсват анализ и обосновка за конкретните размери на предложените минимални работни заплати за отделните академични длъжности. В тази връзка считаме за целесъобразно да не подкрепим законопроекта.

КРАСИМИР ВЪЛЧЕВ

Министър на образованието и науката

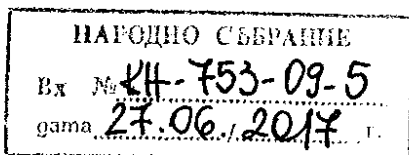

РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ
МИНИСТЕРСТВО НА ФИНАНСИТЕ

Изх. № 01-00-42

София 27.06.2017 г.

ДО
Г-ЖА МИЛЕНА ДАМЯНОВА
ПРЕДСЕДАТЕЛ НА КОМИСИЯТА
ПО ОБРАЗОВАНИЕТО И НАУКАТА
КЪМ 44- ТО НАРОДНО СЪБРАНИЕ
На Ваш № КН-753-09-5 от 13.06.2017 г.

ОТНОСНО: законопроект за допълнение на Закона за развитието на академичния състав в Република България

УВАЖАЕМА Г-ЖО ДАМЯНОВА,

Във връзка с изпратения ни за становище законопроект за допълнение на Закона за развитието на академичния състав в Република България, внесен за разглеждане в Народното събрание от народния представител г-жа Анелия Клисарова и група народни представители, № 754-01-20 на 08.06.2017 г., изразяваме следното становище:

На мнение сме, че предлаганите промени са в противоречие с започналата реформа в областта на финансирането на висшето образование и на съответните разпоредби в Закона за висшето образование, включително и задължението за поетапното увеличаване на средствата, определени въз основа на комплексната оценка за качеството на обучението и съответствието му с потребностите на пазара на труда спрямо общия размер на определените средства за издръжка на обучението за държавните висши училища (§ 32 от преходните и заключителните разпоредби на Закона за изменение и допълнение на Закона за висшето образование (обн. ДВ, бр. 17 от 2016 г., в сила от 1.03.2016 г.). Приемането на предлаганите промени ще доведе до сериозна крачка назад в провежданата реформа в областта на финансирането на висшите училища, както и ще създаде сериозни рискове при изпълнението на бюджетите на висшите училища, особено за професионалните направления, които са класирани на последни места съгласно Рейтинговата система на висшите училища в Република България.

Съгласно чл. 28, ал. 2, т. 3 от Закона за нормативните актове в мотивите към проекта на нормативен акт следва да се съдържат финансовите и други средства, необходими за прилагането на новата уредба. Подобна информация липсва в мотивите и по този начин не може да се прецени ефектът върху държавния бюджет под формата на евентуално увеличение на средствата за Българската академия на науките,

Селскостопанската академия и държавните висши училища. Финансовите аспекти на проекта на акт са посочени частично в т. III. Анализ на разходи и ползи от Предварителната оценка на въздействието, където 70 млн. лв. е размерът на необходимите допълнителни бюджетни средства за въвеждането на минимална базова заплата по основен трудов договор за академични длъжности във висшето образование и науката. Вносителите на законопроекта обаче посочват, че наличните данни не позволяват точно да бъдат пресметнати необходимите средства за въвеждане на минимални нива на основни трудови възнаграждения във висшето образование и науката, като в голяма част от висшите училища заплащането е над предлагания базов минимум.

Считаме за целесъобразно да се задълбочи оценката на въздействието от предлагания акт, за да се разкрият по-точно средносрочните тенденции за развитието на бюджетните перспективи. Разработването и приемането на бюджета се подчинява на икономическата логика, поради което анализът следва да даде отговори на въпроси като: Защо се налага да се регулират заплатите и до такава степен? Какви ефекти ще се породят? Кой и защо трябва да финансира увеличението?

От икономическа гледна точка влягането на определен ресурс (разходи за заплати) следва да е обвързан с конкретен резултат (какво получава държавата и обществото, като продукт от дейността). Отделянето на повече публични ресурси, с които да финансира същото ниво на производството на продукти (научни разработки и пр.), за които няма достатъчно търсене е хипотеза, която трудно може да бъде убедителна. Отделянето на допълнителни обществени ресурси и подпомагането на отделни сектори (били те и публични) не води автоматично до повишаване търсенето на тяхната продукция.

Следва да се разгледа и какви ще са ефектите от автоматично повишаване и фиксиране чрез закон на дадени нива на заплащане в публичния сектор. Мерки като нормативното определяне на работната заплата и изискванията към предлаганите условия на труд увеличават разходите за труд в дадена (бюджетна) област, без да е налице съответното повишение на производителността и ефективността. Създават се пречки пред ефективното използване на фактора труд в икономическата дейност, което влияе отрицателно на насочването на публичните ресурси. Сред основните фактори, които изкривяват пазара на труда при въвеждането на контролирани цени са за това колко високи или колко ниски равнища на заплащане е позволено да бъдат достигнати в конкретни професии или отрасли.

В тази връзка, не бихме могли да подкрепим предложените промени, свързани с въвеждането на минимални прагове за изплащането на допълнително месечно възнаграждение за лицата придобили образователна и научна степен „доктор“ или за научна степен „доктор на науките, свързана с изпълняваната работа, както и на минимални прагове на заплащане на лицата, заемащи академични длъжности в държавните висши училища, Българската академия на науките и Селскостопанска академия.

Освен това, считаме предложението за едностранчиво, откъснато от цялостна концепция за справяне с предизвикателствата пред развитието на научния потенциал на страната. Това се вижда и от приложените мотиви към законопроекта, които изцяло се фокусират върху елементи на входа на системата (размер на работна заплата, брой учени/изследователи и т.н.) без да са обвързани с компоненти като потребности на икономиката, възможности за конкуриране на национално и международно ниво, крайни резултати, вкл. и с измерители на качествените им аспекти. Приложеният към законопроекта анализ на разходи и ползи също е едностранчив, съдържащ визия за развитие на условията за научна и академична кариера, залагаща предимно на нивото на трудовите възнаграждения. Анализът не засяга останалите необходими условия за

повишаване на количеството и качеството на научната продукция на страната. В тази връзка, считаме че подобно самоцелно решение може да доведе до допълнителни деформации, вместо до устойчивото им решаване. Нещо повече, предложението не е елемент на цялостен механизъм за поддържане на минималното възнаграждение на адекватно ниво.

~~Липсват аргументи относно определените минимални равнища на изплащаното~~
на допълнително месечно възнаграждение за лицата придобили образователна и научна степен „доктор“ или за научна степен „доктор на науките, свързана с изпълняваната работа, както и на минимални прагове на заплащане на лицата, заемащи академични длъжности. Определените прагове не са обвързани с критерии за качество на образователна или научна услуга, за която допринася съответната трудова дейност. В същото време, няма ограничения за възможностите за реализиране на допълнителни трудови възнаграждения, което е предпоставка за компромис с качеството и подкопава ролята на предложените прагове.

Анализът на разходи и ползи не отчита и въздействието на предложението върху формирането на годишните такси за обучение на студентите, докторантите и специализантите. Считаме, че предложението може да доведе до необходимост от тяхното повишаване, като отново няма гаранции, че по-високите разходи, вкл. и на бюджетните такива ще доведе до по-високо качество.

Доколкото законопроектът е с вносители народни представители, Министерството на финансите ще се въздържа от бележки, които нямат пряко отношение към функциите на министерството. В този смисъл няма да коментираме доколко може да се приеме, че предлаганите с § 2 законодателни промени, установяващи минимален размер на възнаграждението, са в съответствие с принципа на равенството пред закона и третираат в рамките на правното регулиране еднаквите еднакво, след като е предвидено да се отнасят само до академичния състав в държавните висши училища, а не във всички висши училища и т.н.

Не може обаче да не обърнем внимание, че предлаганата с § 2 промяна в Закона за развитието на академичния състав в Република България, от една страна, не се вписва в предмета на закона като систематично място, а от друга – не е съгласувана със свързана уредба в други закони, вкл. такава, касаеща финансирането на съответните дейности, като финансирането на държавните висши училища (Закон за висшето образование – чл. 64, ал. 2, чл. 91 и др. от закона) и специалните закони за двете академии. В контекста на горното, изразяваме резерви доколко е коректно и обосновано предложението по § 3 от заключителната разпоредба финансирането за целите на изпълнението на закона да е изцяло в тежест на държавния бюджет, предвид, че съгласно чл. 93 от Закона за висшето образование постъпленията от такси за кандидатстване и обучение се разходват само за издръжка на обучението на студентите и докторантите.

В допълнение обръщаме внимание, че съставителите на законопроекта, боравейки с израза „месечно възнаграждение“, без да правят разграничение между основна заплата и допълнителни трудови възнаграждения, и предлагайки за съответната академична длъжност, то да не бъде по-малко от определения в закона размер, създават неяснота в уредбата и предпоставки за проблеми при прилагането, вкл. нееднакво третиране за целите на формиране на възнаграждението на лица, заемащи една и съща академична длъжност. Не се отчита и обстоятелството, че част от допълнителните възнаграждения нямат постоянен характер и пр.

Следва да се отбележи, също, че публикуваната на интернет страницата на Народното събрание предварителна оценка на въздействието визира промяна в Закона за висшето образование, каквато публикуваният на същата интернет страница законопроект не е видно да предлага.

Във връзка с гореизложеното, Министерството на финансите не подкрепя предложения проект на Закон за допълнение на Закона за развитието на академичния състав в Република България.

МИНИСТЪР
МИНИСТЕРСТВО
РЕПУБЛИКА
БЪЛГАРИЯ
МИНАНСИТЕ

ВЛАДИСЛАВ ГОРАНОВ

БЪЛГАРСКА АКАДЕМИЯ НА НАУКИТЕ

НАРОДНО СЪБРАНИЕ
Вх № КН-753-09-8
дата 28.06.2017

02-00-6 / 28.06.2017

До г-жа Милена Дамянова,
Председател на Комисията по образование и наука
към 44 Народно събрание

Относно: Законопроект за изменение и допълнение на Закона за развитието на академичния състав в Република България № 754-01-27.

Уважаема г-жо Дамянова,

Във връзка с ваше писмо КН-753-09-8/22.06.17 г. Ви изпращаме следното

СТАНОВИЩЕ

на Българската академия на науките

относно: Законопроект за изменение и допълнение на Закона за развитието на академичния състав в Република България № 754-01-27, внесен от Станислав Станилов, Милена Дамянова и група народни представители

Ръководството на Българската академия на науките подкрепя предложения законопроект и е на мнение, че въвеждането на единни национални критерии за научните степени и звания е ключова и необходима стъпка от реформите в сферата на науката и висшето образование и важна предпоставка за развитието на научните изследвания в Република България. Още през 2013 г. Общото събрание на БАН прие критерии за израстване на академичния състав в звената, които гарантират поддържането на висока квалификация на научния състав.

Нормативното уреждане на борбата с плагиатството също е много важен въпрос, свързан с повишаване на качеството на образованието и на научните изследвания.

Към предложения законопроект имаме някои препоръки за минимални промени, които според нас ще допринесат за допълнително повишаване на неговото качество.

1. Основен проблем е неяснотата за статута на лицата, които вече са придобили научни степени и академични длъжности, но не отговарят на минималните национални изисквания, определени в законопроекта. Предлагаме вносителите да обсъдят този казус.

Мотиви: При неизясняване на горепосочения статут се поема сериозен риск от неравнопоставеност на отделните учени и от поддържане на ниско качество на научните изследвания от част от научния състав.

2. Предлагаме мерките, предвидени в чл. 31, ал. 8 да са по-строги.

Мотиви: Текстът "може да предложи" не е достатъчно ясен и не се визира до кого ще бъде предложението.

3. Предлагаме в Допълнителните разпоредби да се дефинират и други термини, използвани в законопроекта, като:

- Цитат и автоцитат. *Цитат* е позоваване на научна публикация на автора в друга научна публикация (статия, книга, патент). Позоваването на една статия се счита за едно цитиране, независимо от това, на колко места в текста е извършено. *Автоцитат* е цитат, при който цитираната и цитиращата публикации имат поне един общ автор. По смисъла на настоящия закон автоцитатите не се считат за цитати.

В този случай текстът от чл. 26, ал. 2 може да се промени на: брой цитати без автоцитати.

- Реферирани и индексирани издания. След "световноизвестни бази данни с научна информация" да се добави: специфицирани за всяка научна област в Правилника за прилагане на закона.

- Научна статия. Публикуван научен труд, съдържащ описание на оригинални научни изследвания.

Мотиви: Въпреки, че тези термини са широко използвани в научната общност, все още се срещат различни тълкувания относно съдържанието им. Наличието на точна дефиниция в нормативен акт ще внесе яснота по тези въпроси в национален мащаб.

4. Необходимо е преди окончателното приемане на законопроекта да се изчистят и някои проблеми от техническо естество, като напр.:

- в чл. 22, ал. 1 от раздела Условия и ред за заемане на академичните длъжности "асистент" и "главен асистент" се предлага допълнение, отнасящо се до плагиатството, като се прави препратка към новопредложената ал. 11 на чл. 4. Последната обаче визира наличието или липса на плагиатство в дисертационен труд. Аналогично е положението и в раздела за академичната длъжност доцент (чл. 26, ал. 4). Би следвало да се разшири обхватът на чл. 4, ал. 11 до плагиатство и в научни трудове.

- в ал. 13 от новопредложения чл. 4 се изисква "Откритият достъп до публикациите да се запази най-малко 5 години след приключване на процедурата". Предлагаме *публикациите* да се замени с *материалите*, тъй като по правило публикациите са обект на авторско право на издателството и не могат безконтролно да се подлагат на открит достъп.

- в Преходните и заключителни разпоредби (§ 40) да се промени "Европейската карта за изследователи" на "Европейската харта за изследователи"

Уважаема г-жо Дамянова, Българска академия на науките, като водещ научен център винаги се е придържала към законови мерки, които гарантират високо качество на научните изследвания и са основа за развитието на науката и иновациите в България. Считаме, че настоящите изменения и допълнения в ЗРАСРБ осигуряват добра основа за израстване

на качествени и висококвалифицирани кадри, необходими на българското общество.

С уважение:

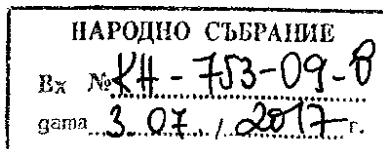
с
акад. Юлиан Ревалски,
Председател на БАН

РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ
Министър на образованието и науката

№. 0101-70
30.06. 2017 г.

ДО

Г-ЖА МИЛЕНА ДАМЯНОВА
ПРЕДСЕДАТЕЛ НА КОМИСИЯТА ПО
ОБРАЗОВАНИЕТО И НАУКАТА
КЪМ НАРОДНОТО СЪБРАНИЕ

На Ваш изх. № КН – 753-09-8/ 22.06.2017 г.

СТ А Н О В И Щ Е

Относно: *законопроект за изменение и допълнение на Закона за развитието на академичния състав в Република България № 754-01-27, внесен от Станислав Станилов, Милена Дамянова и група народни представители*

УВАЖАЕМА ГОСПОЖО ДАМЯНОВА,

Във връзка с представения законопроект за изменение и допълнение на Закона за развитието на академичния състав в Република България № 754-01-27 Министерството на образованието и науката изразява следното становище:

Подкрепяме идеята за подобряване и прецизиране на нормативната уредба, отнасяща се до преодоляването на негативните тенденции в кариерното израстване на преподавателите във висшите училища и стимулиране на най-добрите преподаватели. Част от залегналите в проекта изменения и допълнения са в съответствие със заложените в Стратегията за развитие на висшето образование в Република България за

периода 2014 – 2020 г. цели. С подобни промени следва да се създаде национална общовалидна рамка за участие в процедурите за придобиване на научни степени и заемане на академични длъжности, съобразена със спецификата на различните научни области и професионални направления, и да се въведат правила за лицата, които ще участват в научните журита.

Министерството на образованието и науката подкрепя предлаганите промени в Закона за развитие на академичния състав в Република България, като единствено смята, че някои от предложените текстове са в концептуално несъответствие с философията на законовия акт и те следва да бъдат разгледани и обсъдени с цел прецизирането им. Такива проблемни текстове са:

- предвидената процедура по признаване на придобити в чужбина научни степени чрез два органа;
- текстовете за плагиатство и особено регламентирането на задължение за членовете на научното жури във всички случаи да дават становища за наличието или липсата на плагиатство;
- предложената уредба за установяване на плагиатство поставя следните принципни въпроси: Видно от легалното определение на плагиатство, дадено в § 1, т. 7, то покрива състава на престъплението по чл. 173, ал. 1 от Наказателния кодекс. Плагиатство в научните трудове при определени условия може да се установява и чрез предявяване на граждански иск. Обръщаме внимание, че въведените разпоредби относно мненията на научното жури, респективно факултетния или научния съвет, за наличие или липса на плагиатство, носят белези на административен акт и отново ще подлежат на съдебен контрол по реда на АПК;
- Необходимо е да се подложи на дебат и идеята установеното по законов ред плагиатство да е пречка за заемане на академична длъжност завинаги (каквото е предложението на чл. 24, ал. 1, т. 5, чл. 29, ал. 1, т. 6 от законопроекта) или действието на тази неблагоприятна последица да бъде ограничено с определен срок;
- предлаганата нова уредба следва да бъде преосмислена и от гледна точка на прогласената в Конституцията на Република България академична автономия на висшите училища, която изключва административна регулация;
- въвеждането на допълнителни изисквания Факултетният съвет да се произнася по процедури за заемане на академична длъжност „професор“ и научната степен

„доктор на науките“, само ако една трета от състава му са лица заемащи длъжността „професор“;

~~създаването на две комисии – по допустимост на сигнала и апелативна, която ще се произнася по същество;~~

- създаването на задължение за ректора да изпраща жалбата до министъра на образованието и науката и до НАОА, без да се упоменава срок за изразяване на становище;
- и други.

Посочените проблемни текстове не изчерпват всички въпроси, които следва да бъдат преодолен с измененията на закона и по които следва да се търсят конкретни решения. Необходимо е предложенията да бъдат подложени на широк обществен дебат, за да бъде постигнат и консенсус сред академичната общност.

Следва да се има предвид, че законопроекът касае важни проблеми, които засягат и други институции като Националната агенция за оценяване и акредитация, и нейното становище по тези въпроси и проблемни области е от съществено значение.

Министерството на образованието и науката изразява готовност да участва в обсъжданията и в случай на нужда да окаже допълнителна подкрепа при прецизирането и формулирането на текстовете.

КРАСИМИР ВЪЛЧЕВ

Министър на образованието и науката

СОФИЙСКИ УНИВЕРСИТЕТ
„Св. Кл. Охридски“
1504, София
бул. „Цар Освободител“ № 15
тел: 93 08 200
факс: 946 02 55

SOFIA UNIVERSITY
"St. KLIMENT OHRIDSKI"
Sofia, Bulgaria
blvd. "Tzar Osvoboditel" 15
Tel. +359 2 846 71 38; +359 2 93 08 364
Fax: +359 2 946 02 55

ДО
ГОСПОЖА МИЛЕНА ДАМЯНОВА
ПРЕДСЕДАТЕЛ НА КОМИСИЯТА
ПО ОБРАЗОВАНИЕТО И НАУКАТА
КЪМ 44-ТО НАРОДНО СЪБРАНИЕ

НАРОДНО СЪБРАНИЕ
Вх № <u>КН-753-09-8</u>
gamma <u>3.07/2017</u>

СОФИЙСКИ УНИВЕРСИТЕТ „Св. Кл. Охридски“ - Ректорат
Изм. № <u>01-00-2/</u> 03. 07. 2017

Относно: Законопроекти за допълнение на Закона за развитието на академичния състав в Република България № 754-01-20/8.06.2017 г. и № 754-01-27/21.06.2017 г.

УВАЖАЕМА ГОСПОЖО ПРЕДСЕДАТЕЛ,

В отговор на писма с Ваш изх. № КН-753-09-5 от 13.06.2017 г. и КН-753-09-8 от 22.06.2017 г. относно Законопроекти за допълнение на Закона за развитието на академичния състав в Република България (ЗРАСРБ) № 754-01-20/8.06.2017 г. и № 754-01-27/21.06.2017 г. Софийският университет „Св. Климент Охридски“ изразява следното становище:

I. По Законопроект за допълнение на Закона за развитието на академичния състав в Република България № 754-01-20/8.06.2017 г.

Софийският университет приветства всяка законодателна инициатива, свързана с повишаване на възнагражденията и социалния статус на преподавателите и изследователите, включително възможността да бъдат гарантирани минимални основни заплати.

Същевременно към този въпрос следва да се подходи внимателно и средствата за изпълнението на закона да бъдат гарантирани.

Предлаганите минимални възнаграждения са поне два пъти по-високи от настоящите възнаграждения в Софийския университет. На пръв поглед това означава, че е необходимо удвояване на субсидията за издръжка. Като се има предвид обаче, че в момента тя стига само за половината фонд работна заплата, а останалата част от фонда се осигурява от собствени средства, следва, че за удвояване на възнагражденията е необходимо или субсидията да се утрои, или субсидията да се удвои, но да се удвоят и студентските такси. Последното е не само социално неприемливо, но в ред професионални направления е и невъзможно, тъй като таксите имат законово определена горна граница.

Формулировката на заключителната разпоредба не гарантира в достатъчна степен осигуряването на необходимите за изпълнението на закона средства. Дори да приемем обаче, че необходимите средства ще бъдат осигурявани ежегодно със Закона за държавния бюджет, има опасност висшите училища да бъдат стимулирани да увеличат щатния си състав, защото заплатите му са гарантирани. Единственият начин да се предотврати това, е да се върнем към системата отпреди 20 години, при която щатната численост на всяко висше училище се определяше от държавата. Тази система имаше обаче редица недостатъци, поради което на висшите училища беше дадено право сами да определят щатната си численост.

II. По Законопроект за допълнение на Закона за развитието на академичния състав в Република България № 754-01-27/21.06.2017 г.

Софийският университет категорично подкрепя идеите на законопроекта, защото неговата цел е да повиши качеството на научната продукция и на научните кадри, както и да предотврати случаите на плагиатство. Макар и закъснели, такива мерки са много необходими.

Имаме следните конкретни предложения по законопроекта за обсъждане между първо и второ четене:

1. По процедурите за установяване и санкциониране на плагиатството:

Приветстваме предлаганите процедури за установяване на плагиатство и за санкциониране на кандидата при установено плагиатство. Санкциите при плагиатство обаче се отнасят само за бъдещите процедури и процедурите, проведени по ЗРАСРБ. Евантуалните случаи на плагиатство в предишни случаи могат да бъдат установени в бъдещи процедури само ако кандидатът за академична длъжност представи съответните трудове. Ако той не ги представи или не кандидатства за нова академична длъжност, санкция при установяване на плагиатство не се предвижда.

Според едно изследване в една съседна държава случаите на плагиатство достигат 25 на сто от всички трудове на кандидатите. Очевидно става дума за широко разпространено явление с пагубни последици за научния морал и за развитието на научните кадри, поради което е необходима регламентация, позволяваща санкциониране на деянието, независимо от периода, в който е извършено.

2. По параграф 4:

По идеологически причини до 1990 г. в хуманитарните и обществените науки се поощряваше публикуване на български, а не в чуждестранни научни списания, а допреди 7-8 години почти изцяло липсваше достъп до самите списания, т. е. не само нямаше изискване да се публикува в тях, а и беше невъзможно да се прочетат научните публикации. Така системата за научно израстване в тези науки у нас доведе до изкривеното разбиране, че за получаване на научни степени и звания в обществените и хуманитарните науки монографиите на български са по-важни от статиите в сериозни списания, тъй като само със статии не може да се получи аспирираната степен или длъжност. Затова стимулирането на публикуването в научни списания с импакт фактор/импакт ранг и включени в световната система за реферирание, индексирание и оценяване в областта на обществените и хуманитарните науки е крайно необходимо, но не може да стане изведнъж. Необходим е кратък, но плавен преход, например от пет години, като предварително е ясно, че тежестта на тези публикации ще се повишава ежегодно с 20 на сто.

Отделен проблем е това, че българските списания, включени в световната система за реферирание, индексирание и оценяване и българските списания с импакт фактор/импакт ранг са малко, а в редица професионални направления такива списания липсват.

Изискването за определен брой публикации и цитирания в реферирано списание при липсата на такова списание в Република България за редица професионални направления ще направи практически невъзможно участието във всеки конкурс за заемането на академична длъжност, както и придобиването на образователни и научни степени. Това може да създаде сериозен риск от блокиране на научното развитие на кадрите в много от професионалните направления.

Според информацията, публикувана на интернет страницата на Националния център за информация и документация (НАЦИД) и съотнасянето ѝ към отделните професионални направления, от общо 52 професионални направления за 12 няма нито едно реферирано или индексирано издание на български език. В тези 12 професионални направления се включват религия и теология, обществени комуникации и информационни науки, право, енергетика, транспорт, корабоплаване и авиация, спорт, всички 4 професионални направления в област на висшето образование „Изкуство“ и 2-те професионални направления в област „Сигурност и отбрана“. Наред с това, в поне 8 от останалите 40 професионални направления, реферираните или индексираните списания са между 1 и 3.

Затова е правилно, че Параграф 3а от Допълнителните разпоредби предвижда в показателите по чл. 2б, ал. 2 да бъдат включвани статии и цитати в издания с научно рецензиране, които не са реферирани и индексирани, като статиите и цитатите са приведени към статии и цитати в реферирани и индексирани издания чрез съответни числови стойности на съответствие.

Независимо от това наред с научните бази данни *Scopus*, *Web Of Science* и *Google Scholar*, следва да се включат и други бази като *European Reference Index for the Humanities* (ERIH). В своите препоръки за следакредитационен контрол НАОА дава предписания за включване на български списания от областта на хуманитаристиката в ERIH, в ERIH са индексирани и списания на МОН от областта на хуманитаристиката и педагогическите науки.

3. По параграф 6:

Изискването на чл. 4, ал. 4 членовете на научното жури да отговарят на съответните минимални национални изисквания по чл. 2б, ал. 2 и 3 е логично, но така формулирано ще доведе до спиране на научното израстване в поне две трети от професионалните направления, тъй като няма да могат да се съставят научни журита поради липса на членове, които да отговарят на минималните национални изисквания. Необходимо е да се предвиди гратисен период, в който да се създадат научни кадри, отговарящи на изискванията, или да се въведе ограничение на тази разпоредба, подобно на предвиденото в чл. 4, ал. 5, т. 4 („в случаите когато има достатъчно хабилитирани лица в съответното професионално направление“)

Чл. 4, ал. 13 предвижда рецензиите и становищата, резюмета на рецензираните публикации и авторефератите да се публикуват освен на български език и на друг език. Макар че това ще създаде затруднения на кандидатите, за авторефератите тази идея има смисъл. За рецензиите и становищата обаче тя е трудно изпълнима. Рецензентите ще превеждат ли рецензиите си срещу досегашното заплащане? Ако не, висшите

училища и научните организации имат ли възможност да им заплащат два пъти по-високи суми?

4. По параграф 20:

В ал. 3 на чл. 21 конкурсният изпит за главен асистент е заменен с конкурс по документи. Тази промяна изисква сериозно обсъждане, което следва да включва и въпроса, дали асистентите трябва да се назначават по Кодекса на труда, а главните асистенти – чрез конкурс, или асистентите да се избират след конкурс, а израстването в главен асистент да става без конкурс.

5. По параграф 22 и 25:

Чл. 23, ал. 1 и чл. 27, ал. 2 предвиждат изборът на главен асистент, съответно на доцент във факултетния, съответно научният съвет да се проведе с тайно гласуване. Това вероятно е продиктувано от опасението, че при явно гласуване членовете на съвета може да се страхуват да гласуват по съвест, но много по-голяма е опасността при тайно гласуване да се чувстват свободни да гласуват по конюнктурни, ненаучни съображения. Именно практиката на научните съвети по отменения Закон за научните степени и звания, в които се случваше след положителни рецензии решението на съвета, взето с тайно гласуване, да бъде отрицателно, доведе до изискването за явно гласуване, въведено със ЗРАСРБ.

Към това се прибавя и невъзможността при тайно гласуване да се изпълни изискването на новата ал. 3 на чл. 27а за мотивирано решение на факултетния, съответно научния съвет – ако е взето с тайно гласуване кой и как ще го мотивира?

6. По параграф 27:

Изискването на чл. 27а, ал. 4 поне една трета от състава на съвета да са лица, заемащи академичната длъжност „професор“ следва да се обсъди, защото ще доведе или до невъзможност за избор на професори в голяма част от съветите, или до бърз избор на още професори, за да се отговори на изискването.

7. По параграф 30:

В чл. 29б досегашната ал. 2, т. 2, буква „а“ изискването към кандидатите за академичната длъжност „професор“ за ръководство на научноизследователски проекти отпада, но в чл. 27, ал. 4, т. 2, буква „а“ изискването към кандидатите за академичната длъжност „доцент“ за участие в научноизследователски проекти остава. Двата текста следва да си кореспондират и в случай, че изискванията за ръководство, съответно участие в проекти се запазят, те трябва да останат както досега допълнителни, т. е. да се взимат предвид при равни други условия.

8. По параграф 31:

Чл. 30, ал. 6, т. 4 правилно изисква членовете на апелативната комисия да нямат конфликт на интереси с лицето, посочено в сигнала по ал. 2, но не включва изискване те да нямат конфликт на интереси и с лицето или лицата, подали сигнала. Най-добре е да се предложи по-общ текст, подобен на текста на чл. 4, ал. 5, т. 1.

9. По параграф 35:

В пар. 1, т. 13 от Допълнителните разпоредби не е нужно обемът на обзора да се ограничава до 99 страници.

Пар. 1, т. 14 буква „а“ от Допълнителните разпоредби дефинира „хабилитирани лица“ като лицата, които заемат или са заемали академичните длъжности „доцент“ или

„професор“. От тази дефинция обаче следва да се изключат лицата, които са заемали академична длъжност, която им е била отнета.

Определенията в пар. 1, т. 15 и 16 от Допълнителните разпоредби предвиждат научни съвети да се създават само в научните организации, докато във висшите училища могат да функционират единствено факултетни съвети. Практиката обаче показва, че в някои факултети са създадени два научни съвета (например по литературознание и езикознание), а в други случаи няколко факултета създават общ научен съвет. По тази причина е по-добре да се запази досегашната законова възможност научни съвети да се създават и във висшите училища.

10. По параграф 38:

Разпоредбата изисква всички материали по приключилите процедури, проведени по реда и условията на Закона за развитие на академичния състав в Република България, да се обнародват отново на открит достъп на интернет страницата на съответното висше училище или научна организация, но не е определен срокът, до който откритият достъп до материалите се запазва. Логично е в съответствие с изискването на чл. 4, ал. 13 този срок да е петгодишен след приключване на процедурата.

Навсякъде в текста на законопроекта изразът „реферирани и индексирани издания“ следва да се замени с „реферирани и/или индексирани издания“, в противен случай изданията ще се свелат единствено до тези, които са едновременно реферирани и индексирани.

ПРОФ. ДОН АНАСТАС ПЕРДЖИКОВ
РЕКТОР

Изх. № 17/03.07.2017 г.

НАРОДНО СЪБРАНИЕ

Рх № КН-753-09-8
04.07.2017

ДО
Г-ЖА МИЛЕНА ДАМЯНОВА
ПРЕДСЕДАТЕЛ НА КОМИСИЯТА
ОБРАЗОВАНИЕТО И НАУКАТА
ЧЕТТИРНАДЕСЕТТЕ ТРЕТО
НАРОДНО СЪБРАНИЕ

УВАЖАЕМА Г-ЖО ПРЕДСЕДАТЕЛ

Във връзка с постъпили предложения в НС относно промяна на ЗРАСРБ Съветът на ректорите изразява следното становище:

Необходимостта от ефективна и непролетарска нормативна база е важно условие за оптималното функциониране на системата за висше образование в България. Нещо повече, за да отрази промените във кариерното развитие на академичния състав, което все повече става важно условие за поддържането на високо качество на обучението във всички институции – висши училища и научни организации. Едновременно с това, предложените законопроекти засягат съществени въпроси, от чието решаване ще зависи по-нататъшната реформа в системата и които имат отношение към цялостната философия на закона. Част от тези въпроси според нас са дискусийни и предполагат широко обсъждане сред академичната общност – например, доуточняване и прецизиране на текстове, отнасящи се до установяване плащатство и последващите санкции; изискването за въвеждане на минимални национални изисквания за отразяване на научните резултати; задълженията на научните жури и първичните звена; ролята на МОН и други институции в отделните професи – например НАОА, гарантирането на достойно заплащане на труда на преподавателите и т.н.

В този смисъл и предвид решението от последния проведен Съвет на ректорите на 16.06.2017 г. в гр. Пловдив, предлагаме да бъде създадена работна група с представители на всички заинтересовани институции – ВУ, МОН, НО, НС и др., която да разгледа всички постъпили предложения за промяна както в ЗРАСРБ, така и в ЗВО. По този начин би се постигнал необходимия консенсус за ефективна промяна от една страна, и от друга, подобно действие ще допринесе за намиране на оптимални варианти за решения на възникналите проблеми.

Широката дискусия по проблемните области и в двата закона ще допринесе за по-точното и ясно формулиране на необходимите промени.

Убедени сме, че подобно решение ще бъде в интерес на цялата академична общност.

Приложение: Списък с представители за работна група от страна на Съвета на ректорите на Висшите училища в Република България.

С уважение:

ПРОФ. Д-Р ИНЖ. ЛЮБЕН ГОШЕВ
ПРЕДСЕДАТЕЛ НА СЪВЕТА НА РЕКТОРИТЕ
НА ВИСШИТЕ УЧИЛИЩА В РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ

ПРИЛОЖЕНИЕ:

1. Проф. д-р инж. Любен Тотев – Минно-геоложки университет „Св. Иван Рилски“ – технически науки
тел. за връзка: 0879 807 900; 02/80 60 211
e-mail : bgrectors@gmail.com; rector@mgu.bg
2. Проф. д-р Анастас Герджиков – Софийски университет „Св. Кирил и Методий“ – педагогически науки
тел. за връзка: 0887 332 019; 02/987 39 96
e-mail : rector@uni-sofia.bg
3. Проф. д-р Стати Статев – УБСС – социални, стопански и правни науки
тел. за връзка: 0888 457 010; 02/962 56 06
e-mail : sstattev@unwe.bg
4. Проф. д-р Запрян Коалупков – ПУ „Панелин Хилендарски“ – хуманитарни науки
тел. за връзка: 0887 473 850; 032/631 449
e-mail : rector@uni-plovdiv.bg
5. Проф. д-р инж. Георги Михов – Технически университет – София – технически науки
тел. за връзка: 0882 27 05 45; 02/965 24 50
e-mail : rector@tu-sofia.bg
6. Проф. д-р Христина Янчева – Аграрен университет – Пловдив – аграрни науки и ветеринарна медицина
тел. за връзка: 0888 990 655; 032/654 300
e-mail : rector@au-plovdiv.bg
7. Проф. д-р Митко Георгиев – ХИМУ – технически науки
тел. за връзка: 0879 356 401; 02/868 15 13
e-mail : uctm.rector@uctm.edu
8. Проф. д-р Виктор Златков, дм – Медицински университет – София – здравеопазване и спорт
тел. за връзка: 0886 539 227
e-mail : victorzlatkov@yahoo.com
9. Проф. д-р Станислав Семерджиев – НАТФИЗ – изкуства
тел. за връзка: 0887 646 370; 02/923 12 25
e-mail : rector.office@natfiz.bg

10. Полк. доц. д-р Димитър Тащков – Военна академия „Г. С. Раковски“ –
сигурност и отбрана
тел. за връзка: 0888 498 976; 02/ 922 65 03
e-mail : d.tashkov@armf.bg

11. Доц. д-р Григорий Вазов – Висше училище по застраховане и финанси –
частен университет
тел. за връзка: 0888 453 985; 02/ 401 58.03
e-mail : assistant@vuzf.bg

Предложените членове на работната група ще вземат участие по компетентност в
различни области на висше образование.

ПРОФ. Д-Р ИНЖ. ЛЮБЕН ГЕОРГИЕВ
ПРЕДСЕДАТЕЛ НА СЪВЕТА НА РЕКТОРИТЕ
НА ВИСПИТЕ УЧИЛИЩА В РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ

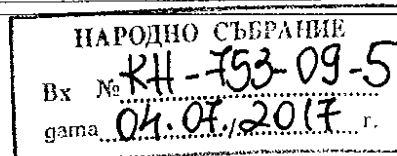

**ФЕДЕРАЦИЯ НА УНИВЕРСИТЕТСКИТЕ
СИНДИКАТИ (ФУНИС)**

СОФИЯ-1124, УЛ. ГУРГУЛЯТ" №1, телефони:
председател: 0886601940;
юрист: 0888498989; секретар: 0898559750

Изх.№8/02. 07. 2017

До Председателя на Комисията по образование и наука

при 44 Народно Събрание

Уважаема г-жо Председател,

Федерацията на университетските синдикати/ФУНИС, която има организации в 13 държавни висши училища, изцяло подкрепя законопроекта за допълнение на Закона за развитието на академичния състав в Република България № 754-01-20, внесен от Анелия Клисарова и група народни представители.

С промяната в член 14а и записването на нов член 15а в ЗРАСРБ, се създават реални условия за стимулиране на вузовските преподаватели и изследователите в БАН и ССА за повишаване качеството на специфичния учебен процес в държавните висши училища и качеството на изследователския процес, за привличане на стойностни преподаватели и изследователи.

С това решение Народното събрание ще заяви отговорната си позиция към висшето образование и науката в Република България.

Председател на ФУНИС:

/проф.д.п..н. Емилия Ангелова

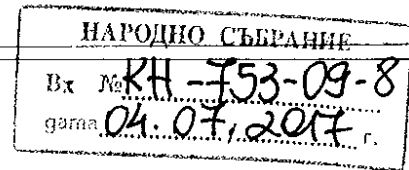

**ФЕДЕРАЦИЯ НА УНИВЕРСИТЕТСКИТЕ
СИНДИКАТИ (ФУНИС)**

СОФИЯ-1124, УЛ. ГУРГУЛЯТ №1, телефони:
председател: 0886601940;
юрист: 0888498989; секретар: 0898559750

Изх. №9/02. 07. 2017

До Председателя на Комисията по образование и наука

при 44 Народно Събрание

Уважаема г-жо Председател,

Управителният съвет на Федерацията на университетските синдикати подкрепя в основни линии законопроекта за изменение и допълнение на Закона за развитието на академичния състав в Република България под № 754-01-27, внесен от Станислав Станилов, Милена Дамянова и група народни представители.

Ние приемаме мотивите на вносителите за необходимостта от качествена промяна на ЗРАСРБ, тъй като се хабилитираха стотици професори и доценти, които не отговарят на изискванията за качествени университетски преподаватели. Подкрепяме създаването на чл.26 според който: "Кандидатите за придобиване на научна степен и за заемане на академичните длъжности.....да отговарят на минимални национални изисквания.....". Подкрепяме изискването за борбата с плагиатството.

Стои обаче открит един проблем: една, не малка част от присъдените академични длъжности не отговарят на предложените минимални национални изисквания, а според параграф 3 чл.2а в законопроекта, всички те са в публичния регистър и с право стават членове на журита. **Ето защо считаме, че е необходимо всички, които са хабилитирани по ЗРАСРБ до приемането на предлагания**

Законопорект, да бъдат атестирани по минималните национални изисквания и едва след това да бъдат включени в публичния регистър.

Предлагаме още:

- Всяка дисертация и монография да бъде проверявана със съответна програма за плагиатство;
- В параграф 3 чл.2а да се допълнят хабилитирани преподаватели и получили научни степени от ВАК;
- Минималните национални изисквания да бъдат конкретизирани по професионални направления в Правилника за приложение на закона;
- Да се изисква при хабилитация докторатът да е в същото професионално направление на обявения конкурс. Това налага в предлаганите чл.19,чл.24, чл.29 да се допълни : “1. да са придобили образователна и научна степен “доктор“, която да е в същото професионално направление на обявения конкурс.
- Практиката показва, че Министерът на образованието и науката не може да бъде арбитър при нарушения на закона. Това налага създаване на независим орган от 7-9 професори в съответното професионално направление.
- Стои открит и проблемът: след излизане в пенсия може ли хабилитираният преподавател да участва в жури, когато, той вече не е доцент или професор по длъжност?

Председател на ФУНИС:

/проф.дпн Емилия Рангелова/

Председател: проф. Диана Петкова, д.б.н.
Зам.-председатели: проф. Атанас Кирилов, д.с.н.
проф. д-р Иван Кралов

Председатели
на СУБ:

Акад. Асен Хаджиолов
1944-1945

Проф. Георги Павлов
1945-1948

Акад. Михаил Димитров
1948-1982

Акад. Кирил Братанов
1982-1988

Акад. Любомир Илиев
1988-1989

Чл.-кор. Александър Янков
1989-1990

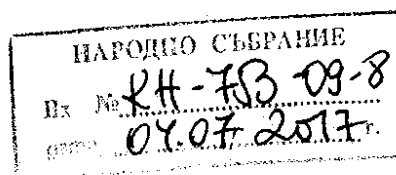
Проф. Иван Матея
1990-1998

Акад. Дамян Дамянов
1998-2015

Проф. Боян Вълчев
2015

Проф. Венелин Енчев
2015-2016

ИЗХ. №48/4.07.2017

ДО
ПРЕДСЕДАТЕЛЯ НА
НАРОДНОТО СЪБРАНИЕ
НА РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ

ДО
ПРЕДСЕДАТЕЛЯ НА
КОМИСИЯТА ЗА
ОБРАЗОВАНИЕ И НАУКА
КЪМ 44 НС НА РЕ

СТ А Н О В И Щ Е

**От СЪЮЗА НА УЧЕНИТЕ В БЪЛГАРИЯ
ВЪРХУ ПРОЕКТ ЗА ИЗМЕНЕНИЕ И ДОПЪЛНЕНИЕ НА
ЗАКОНА ЗА РАЗВИТИЕ НА АКАДЕМИЧНИЯ СЪСТАВ В РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ (ЗРАСРБ)**

Проектът засяга примерните минимални национални наукометрични показатели за заемане на академични длъжности и придобиване на образователни и научни степени. Ние считаме, че би трябвало да бъдат заложили по-високи цифрови показатели за „доцент“ и „професор“, респективно за „доктор на науките“, в областта на хуманитарните, социалните, стопанските и правните науки, математиката и информатика. Не виждаме причина тези цифрови показатели да не бъдат изравнени с техническите, аграрните и природните науки, ветеринарната и хуманната медицина. Учените от тези области разполагат със същото време, за да организират научната си дейност и да бъдат достатъчно продуктивни.

Заслужава подкрепа усилието да се намали броят на необходимите публикации, ако същевременно се подобри тяхното качество. Сред критериите липсва оценка на качеството на научната продукция.

Като забележка трябва да се отбележи, че у нас има механизъм за признаване на изобретения и патенти, но липсва такъв за оценка и удостоверяване на рационализации и внедрявания.

Една от големите „болести“ на много български учени е тяхната „свръхпродуктивност“. Един кандидат за висока научна длъжност се яви в конкурс с повече от 70 научни статии и доклади, подготвени и публикувани само в рамките на 1 година!? У нас се приемаше и все още е „престижно“ да представиш в конкурс списък с 400, 500 и повече публикации, отразяващи творческата ти активност!? Писането на научна статия не е конфекция, а творчески процес и резултат от научни изследвания, проучвания и натрупване на данни. Полезно ще бъде да насочим българските учени към писане на по-малко, но качествени и значими публикации.

Бихме искали да отправим и още няколко забележки по ЗРАСРБ, които остават извън полезрението на предвижданите промени:

1. Към научната активност трябва да се подчертае и повиши значението и значимостта на патентите и създадените модели за инженерните и техническите специалности, а още повече – при тяхната реализация в страната или в други страни. Подлежи на изясняване и прецизиране що е то монография, за да може да се избегне двусмисленото тълкуване на учебници, научни книги и сборници като монографии. Безспорно приемаме, че участието в проекти трябва да се отчита като полезна форма за оценка на развитието, тъй като очертава „портрета“ на един учен в национален мащаб и във връзка с неговите международни контакти.
2. Един от съществените проблеми на Закона остават занижените изисквания за формиране на научни журита. Научните журита се избират на базата на близки познанства на научния ръководител или на ръководителя на академичното звено. Това гарантира подкрепата на журито към кандидата. Отпадат кандидати за членове на научни журита, които са непознати, или които са известни с критичния си тон и безкомпромисно мнение, или когато са от „противников“ лагер. Подборът на научните журита в този смисъл остана манипулируем.
3. Членовете на научните журита правят компромиси при прегледа на дисертационния труд, респективно на трудовете на кандидатите за „доцент“ и „професор“. Ако това е дисертационен труд, се допускат компромиси по съдържанието, по качествата на труда, по значимостта на научните изводи. Не бе намерен сигурен масов контролен механизъм за проверка относно плагиатството. При кандидати за доцент и професор се допускат компромиси за броя на трудовете, особено в чуждестранни списания, заместват се с публикувани резюмета в чуждестранни списания, третират се като чуждестранни публикации и статии в нереферирани списания, включително на малки балкански държави. Има определени специалности, за които чуждестранните публикации се пренебрегват или се приемат в намалена бройка. Твърде често

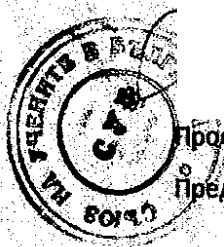
рецензентите не четат трудовете, няма оценка за качество, за дребнотемие, за повторения, за липсата на новости, за научна стойност и реален принос.

4. Пренебрегва се или не се оценява личният принос на кандидата при създаването на статиите. Има случаи, в които кандидатът присъства в авторски колективи без или с минимален принос и дискутабилно реално авторско участие. По тези и други причини хабилитационният процес в страната върви с неотслабващо темпо, но ползата за науката у нас и в света е ограничена и принадлежи на БАН, на няколко университета и ССА. Би било изключително полезно, ако при приключването на всяка година в началото на следващата излиза кратък анализ и оценка на Центъра за документация или на МОН за хабилитационните процеси и докторантурите в страната.
5. Принизена е критичността в академичното съсловие, има недоверие към част от процедурите за хабилитации, спорадично се надигат критични гласове срещу Закона в този му вид и се цитира опитът на Румъния. Тези гласове са недооценени, тъй като срещу тях стоят заинтересовани от статуквото университети и ректори. В малка България проблемът с критичността остава размит във всеобщи познания, а интересът на страната отстъпва пред интереса на университетите и заинтересованите лица.
6. Проблемът с контрола върху изборния процес остава недооценен, а изборният процес става жертва на интереси и компромиси. Всеки процес, който не се контролира на базата на реално отчитани показатели и нормативни постановки, или се пренебрегва, или се заобикаля. Примерите от живота в България и в други страни са десетки. Ако искаме да върнем качеството на научната дейност (публикационна и дисертационна) на учените, трябва да се намерят модели за контрол на процедурите по дисертациите и хабилитациите на всяко ниво и по всеки критичен пункт. Възраженията, свързани с „автономността“ на академичните звена, не са в интерес на научната стойност на процедурите и за пореден път действат като криворазбрана демокрация.
7. По отношение на научната степен „доктор“, след като се приближихме към модела на европейските страни, защо да не направим следващата крачка. Докторантският труд в западноевропейските страни представлява обединение на 4-5 статии в реферирани чуждестранни списания. Това поставя пред докторанта ясна цел – годишно да подготвя до 2 научни статии, базирани на неговите изследвания и проучвания, като 50 % от тях да са в реномирани международни научни списания. Ако тези статии (включително в колектив и с научен ръководител) получат международно признание с публикуване и цитати, значи имат научна стойност. Това е задача, отговорност и признание и за научния ръководител. Накрая

тези статии, посветени на един и същ дисертационен проблем (тема), се обединяват в своята логична последователност, поставят се увод, заключение и изводи и трудът се представя за публична защита.

8. Един от най-големите проблеми за науката е плагиатството. През 2015 г. СУБ организира кръгла маса „Плагиатството в науката“ и публикува сборник с докладите, посветени на този бич за науката. С тези доклади научната общност произнесе своята морална присъда над кражбата на идеи, с които се симулира активност, динамика, оригиналност и иновативност в мисленето. Кражбата на идеи може да се разглежда като кражба на чужд интелектуален продукт, въпреки че трудно може да се формулира като кражба на чужда идея. Това най-често е скрито в дисертации. За да се спре този процес би трябвало да се качват дисертациите да се качват в интернет пространството. Повечето списания са закупили електронни програми, които проверяват за плагиатство. Такива програми имат и някои български списания. Научната етика е несъвместима с плагиатството. Безспорно е налице крещяща нужда от актуализиране на законодателството в това отношение, което трябва да се включи в ЗРАСРБ, като установеното плагиатство трябва да бъде сурово наказано с цел защита на интелектуалната собственост.

В заключение бихме отбелязали, че времето за нова комплексна дискусия и съществени корекции по ЗРАСРБ е отдавна наряло. Промените в този Закон са политическа отговорност в интерес на държавата. Бихме искали да отбележим, че трябва да се създадат и определени критерии за научните степени и звания в направление „Сигурност и отбрана“, тъй като естеството на тяхната дейност ограничава участието им в европейски проекти и публикациите им в международни научни издания.

Проф. д.б.н. Диана Петкова
Председател на СУБ